

Реалізація проекту «Досвід країн Вишеградської четвірки у сфері децентралізації» на Вінниччині у 2016-2017 рр.

Робота систем місцевого самоврядування в Угорщині, Польщі, Чехії та Словаччині і досвід проведення децентралізації та реформування місцевих органів влади у країнах Вишеградської четвірки є актуальними для врахування в процесі проведення децентралізації в сучасній Україні.

Вивченням досвіду країн Вишеградської четвірки та можливостей застосування результатів дослідження в Україні займалися відомі вітчизняні вчені та практики. Зокрема, можемо зазначити праці Семенова М.В. [1], Гладія В.І. [2], який у 2016 році захистив кандидатські дисертацію на тему «Місьцеве самоврядування як ресурс політики євроінтеграції: досвід Вишеградської групи та перспективи для України» [3].

Поряд із вивченням теоретичних аспектів децентралізації у Польщі, Угорщині, Чехії та Словаччині, проводиться значна кількість практичних заходів (семінарів, тренінгів), де прагнуть сприяти втіленню кращих практик запровадження роботи органів місцевого самоврядування цих країн в Україні. Одним із таких проектів, що реалізовувався на Вінниччині протягом 2016-2017 років був цикл семінарів-тренінгів для учнів старших класів «Досвід країн Вишеградської четвірки у сфері децентралізації», який отримав спочатку міжнародні підтримку, а згодом – місцеве фінансування Вінницької обласної ради.

Мета даної статті: проаналізувати реалізацію проекту «Досвід країн Вишеградської четвірки у сфері децентралізації» на Вінниччині.

Протягом вересня 2016 року громадська організація «Асоціація євроклубів Вінниччини» провела шість інформаційних зустрічей у школах Вінницької області на тему досвіду країн Вишеградської четвірки. Заходи проводилися у рамках Польсько-Канадської Програми Підтримки демократії

співфінансованої з програми польської співпраці на користь розвитку Міністерства закордонних справ РП та канадського Міністерства закордонних справ, торгівлі та розвитку. Тема виявилася актуальною. Заявок від шкіл на проведення зустрічей було значно більше, ніж можна було реалізувати в рамках проекту. Від Козятинщини, наприклад, було 8 заявок на одне місце. А на Калинівщині довелося провести дві зустрічі (замість запланованої однієї), через високу активність шкіл. І якщо на першій зустрічі було 45 учасників, то після широкого висвітлення проекту у соціальних мережах, на п'ятій зустрічі були присутні близько 150 учнів, педагогів та місцевих активістів. У п'яти із шести проведених зустрічей взяли активну участь депутати місцевих рад, що знайшло жвавий відгук в аудиторії, оскільки у міжвиборчий період, зазвичай, різко знижується кількість контактів населення із обраними депутатами [4, с.1].

Заходи зацікавили чималу кількість активних громад Вінниччини, і команда ГО «Асоціація євроклубів Вінниччини» прийняли рішення щодо продовження інформування громадськості Вінницької області. Проект «Досвід країн Вишеградської четвірки у сфері децентралізації» став одним із так званих «проектів з продовженням». «Асоціація євроклубів Вінниччини» у партнерстві з регіональним координатором «Institute Respublika» Крістіною Коваленко змогли пролонгувати реалізацію проекту «Досвід країн Вишеградської четвірки у сфері децентралізації» за підтримки Вінницької обласної ради.

Даний проект було розширено, щоб в ньому змогли взяти 30 громад Вінниччини, і подано на обласний конкурс з визначення програми (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка у 2017 році за рахунок коштів обласного бюджету, який щороку традиційно проводиться Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації.

Проект переміг у конкурсі, адже ідея з'явилася на потребу часу, коли питання децентралізації перейшло із політичного та адміністративного дискурсу у побутове обговорення. Активна пропаганда ідеї децентралізації через засоби масової інформації спричинила ситуацію, що мешканці включилися в обговорення передачі влади на місця, але мали обмаль інформації та недостатньо глибоке розуміння даного процесу. А як наслідок – створення міфів навколо реформи децентралізації, поява необґрунтованих страхів, нерозуміння ролі громадськості у взаєминах із владою на місцевому рівні, патерналістські очікування, що «зараз нам все дадуть».

Метою проекту було формування у мешканців місцевих громад Вінницької області розуміння необхідності співпраці влади, бізнесу та громади на прикладі досвіду країн Вишеградської четвірки у проведенні децентралізації.

Актуальність проекту викликала чималий резонанс серед громад Вінниччини. Заявок від шкіл для участі у проекті було отримано набагато більше, аніж можна було реалізувати в рамках даного проекту. Найбільш активними, як і в 2016 році, стали північні райони області – Козятинський і Калинівський (значною мірою це заслуга депутата обласної ради Ірини Колесник, яка підтримала проект і поширювала інформацію про його реалізацію). Як наслідок, з Козятинщини та Калинівщини сумарно надійшло понад чотири десятки заявок. Оскільки виїзди планувалися по мірі надходження заявок, то у цих районах відбулося найбільше зустрічей, але всі заявки задовольнити у рамках проекту не змогли.

Цікавим був досвід кооперації шкіл для участі у проекті. Наприклад у Чернівецькому районі два села (Готівка і Лозове) об'єдналися і провели одну інформаційну зустріч на базі Гонтівської середньої школи. А проведення зустрічей на базі коледжів взагалі не було передбачено умовами проекту, проте Могилівподільський монтажно-економічний коледж об'єднав навколо себе загальноосвітні школи м. Могилева-Подільського та району і провів зустріч, у якій взяли участь учні шкіл і студенти з цього навчального закладу.

Особливо важливим для організаторів був інтерес молоді до процесу децентралізації, адже їм жити в цій країні по завершенні реформи. Учні старших класів цікавилися механізмами розподілу ресурсів, надання повноважень, та головне, можливостями громадського контролю над місцевою владою, яка і буде мати відповідні повноваження та розпоряджатиметься лівовою часткою ресурсів [5, с.2].

Під час реалізації проекту робився акценти на досягненнях Польщі у налагодженні співпраці влади і громади на гмінному рівні, а також намагалися застерегти місцеві громади від помилок, яких допустилися країни Вишеградської четвірки, зокрема Угорщина, не забезпечивши належний рівень контролю за владним рівнем під час передачі повноважень на місця. Методичні та навчальні матеріали для проведення інформаційних зустрічей були взяті із результатів проекту «Розбудова спроможності громад – досвід Вишеградської четвірки для країн Східного партнерства» [5, с.4].

Робота із учасниками проекту дала поштовх співпраці мешканців із обраними від громади депутатами в Калинівському, Козятинському та Немирівському районах. Проект сприяв налагодженню контактів громади із представниками депутатського корпусу. Для найбільш активних учасників проекту була проведена зустріч із керівництвом, співробітниками та депутатами Вінницької обласної ради (з ініціативи самих депутатів облради), показана зала засідань та робочі кабінети органу місцевого самоврядування [5, с.5]. Проект мав широку медіа підтримку і висвітлювався у місцевих засобах масової інформації та соціальних мережах. У підсумковому звіті подано 10 посилань на електронні ресурси, що висвітлювали реалізацію проекту [5, с.6].

Отже, проект «Досвід країн Вишеградської четвірки у сфері децентралізації» для громад Вінниччини був успішно реалізований, охопив значну кількість населення як завдяки безпосередній присутності на інформаційних зустрічах, так і шляхом широкого медіа висвітлення ходу та результатів проведених заходів.

Джерела та література

1. Семенов В.М. Досвід впровадження децентралізації влади в країнах "Вишеградської четвірки" / В.М. Семенов, Н.Ю. Заїка // Правові горизонти. – 2016. – № 2(15). – С. 20-26.
2. Гладій В.І. Реформування системи місцевого самоврядування: досвід Вишеградської групи / В. І. Гладій // Грані. – 2015. - № 12(1). – С. 57-63.
3. Гладій В.І. Місцеве самоврядування як ресурс політики євроінтеграції: досвід Вишеградської групи та перспективи для України: автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Гладій Василь Іванович ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2016. – 20 с.
4. Опис програми (проекту, заходу) та кошторис витрат для її виконання (реалізації). «Досвід країн Вишеградської четвірки у сфері децентралізації». Додаток 2. – Вінниця 2017. – 9 с.
5. Підсумковий звіт про виконання програми (реалізацію проекту, заходу) Громадська організація «Асоціація євроклубів Вінниччини». Проект «Досвід країн Вишеградської четвірки у сфері децентралізації» – Вінниця 2017. – 8 с.